

СВОБОДА

Виходить щоденно рано

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринен 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143 322.
Адр. тел.: „Свобода“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів
редакція не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно в краю 3900 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голандії, Бельгії 10 фр. фр.,
Італії 10 лірів, Німеччині 3000
п марок, Швейцарії 5 шв.
фр., Чехословаччині 30 ч ко-
рон, Румунія 50 лей, Бел-
гарії 50 левів, Австрії 3 000
мп. Зміна адреси 100 мп.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
150 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

КІТКИ І БАВОВНА

В. М. С. (Д. М. Ц.) Harland, Co., Clark, Невський,
різні галантерейні товари поручає до оригінальних фа-
бричних ці. Львів, пл. Різкі 4.
Іх фірма: X. Майзелес і С-ва і. п. (дім Бенчера).

nie wlocznie wolność. — Практика,
а дійсність, як інакше виглядає. —
Арештований зробив всякі зажален-
ня, а коли це не помогло, зачав
від 30. жовтня голодівку. Судовий
лікар побоюється о його стан здо-
ровля, бо арештований є хворий
на серце і нерви. По причині голо-
дівки йому починають пухнути ноги.

Найдешевший магазин одягів муме-
ських, жіночих і диточих тільки у фірми
ШМОСА І БІКЕЛЕСА

Львів, вул. Краківська 17. — Філія: вул.
М. 2. Краківська 2. 4—5
Замовлення з найсвіжіших краєвих і за-
граничних матеріалів полагоджуються зраз.
Містов: футра до подорожі і бун-
ди на складі.

За що їх мучать?

В боротьбі між двома нарсла-
ми, можна — зрозумівши психіку
противника й методи його бороть-
би! — зрозуміти й арештування по-
літичних діячів та осіб, що беруть
участь в організаційному рухові, я-
кий не на руку противникови, хо-
ча б вони нічим не прогинулися
проти законів. Але коли арештуєть-
ся осіб, що стоять поза межами
політичних впливів, організацій і
партій,

бо знають, що чоловік котрий зли-
гався з панамі і виховує дітей „сво-
їх у чужому дусі, не може бути о-
боронцем нашого народу.

Жидачів.

Переведено ревізію майже в у-
сіх українських учителів та свяще-
ників і свідоміших селян. Арешто-
вано м. и.: учителів Котовича з
Гніздишова, та Федака з Деменки
лісної. В Буянові арештовано Ро-
мана і Ярослава Михайловича. В
Мельничі переведено ревізію у студ.
Тинюха Кирила і Якова Хомяка.
В Журавні арештовано Івана Пала-
мара канд. адв.

Калуш.

В Калуші арештовано д-ра Во-
робця і д-ра Соханького. Їх ареш-
товано на донос „священника“ Іль-
кова, котрий під охороною поль-
ської поліції веде агітацію і усуває
з дороги людей, що йому неві-
гідні у кар'єрі. Всі місцеві Поляки
підпирють кандидатуру о. Ількова
і тероризують Українців, котрі як
один заявляються проти владсвє.
Ільків їздить по вічах і ширить
зневіру в побіду наших змагань,
накликуючи до „угоди“. Шкаве, що
ніхто не вневєривтя з поміж тих,
що томляться у тюрмах, що пере-
несли тягар війни, а попав у зне-
віру отчик, що весь час сидів у за-
тишку під крилами олікуна графа
Розвадовського.

На днях арештовано в Калуші
Осипа Ткачука і Захнея.

Камінька втрум.

Арештовано 30 осіб, між ними
Яціва Стаха, Г. Мулькевича із сином,
Ів. Литвина, радника Германа, Тар-
нівського, Степана Косаревича. В
Желехові вел. арештовано учитель-
ку Ф. Біликівну, у Волиці учит. М.
Чучманівну і Яцка Шура.

В селі Соколі арештовано кіль-
ка осіб, а за втікаючими селянами
жандарми стріляли з крісів.

Ревізію переведено в домі о.
Цегельського, п. Петрушевичівної,
та о. Свенького.

В Ракобутах увязнено о. Васи-
ля Лиска і студ. Костя Лиска.

Комарняниця.

В Комарняниці арештовано:
Козловського Івана учителя і Да-
вида Якова ст. техн. обох з Коло-
дуб, Лопадчака Ілька ст. пр. і
Сайка Володимира учит. обох з
Хишевич, Зазуляка Ілярія учит. з
Порічча і Мацієвського Михайла
ст. геоль. з Завидович, Роздоль-
ського Івана, Стрільчика ст. пр. і
Цегелика в Рідках, о. дек. Коваль-
ського і о. Кміта Юрія пароха в
Чайковичах.

В Комарні арештовано 29. жо-
втня в ночі підчас весілля в одного
громадянина двох гімн. учеників
Михайла Ліщинського і Петра Ви-
гнанського. Обох їх запроваджено
на постерунок місцевої державної
поліції, де командант тойж поліції
Найгебауер тяжко побив Петра Ви-
гнанського в присутності арешто-

В останнім часі ці відносини
дійшли до крайнього напруження.
Польська влада в одному тижні пе-
рevela масові арешти у Львові та
во всіх містах і селах краю, запо-
внюючи в'язниці тисячами жертв —
жущин і жінок, професорів, учите-
лів, адвокатів, лікарів, інженерів,
священників, студентів, ремісників,
робітників, міщан і селян, людей
усякого стану і віку, навіть малоліт-
ню шкільну молодь. Число арешто-
ваних є кілька тисяч, не вчисляючи
тих, що знаходяться у польських
в'язницях з давнішого часу. Ареш-
тованим не подається мотивів ув'яз-
нення, безправно тримається їх без
переслухання цілими тижнями, в хо-
лоді і голоді; поліційні і в'язничні
власти допускаються ріжних наду-
жить над в'язнями, навіть побоїв і
проливу крови, як це стверджено
протоколами свідків.

За вірність поданих тут подій
ручимо своїми підписами.

Львів, дня 5. листопада 1922 р.

Д-р Григорій Хомишин,
єпископ станіславський.

Йосафат Коциловський,
єпископ перемиський, самбірський, ся-
ницький.

Александр Лешкович—Бачинський,
генеральний вікарій архієпископії львівської.

Юліан Романчук,

б. віцепрезидент австрійського парла-
менту і б. голова українського парламен-
тарного клубу.

Д-р Володимир Бачинський,

б. посол до австрійського парламенту,
голова Народного Ксмітету і Міжпар-
тійної Ради.

Д-р Лев Бачинський,

б. посол до австрійського парламенту,
голова радикальної партії.

Олександр Барвінський,

б. член Палати Панів в австрійським пар-
ламенті, голова християнсько-супільної
партії.

Галицькі відносини.

Голодівка д-ра Нол- димира Загайкевича.

Д-ра Володимира Загайкевича
арештовано дня 22. жовтня ц. р. в
Гостиниці і перевезено до Переми-
шля, де уміщено його в тюрмі. До

тепер не предявлено йому ніякого
обвинувачення та не переслухано
його. — Артикул 97. Конститу-
ції Р. П. з д. 17. марта 1921 р.
каже: „Aresztowani, którym w prze-
ciągu 48 godzin nie podano na pi-
śmie z podpisem władz sądowych
przyczyny aresztowania, odzyskują

Масові арештування.

Белз.

Дня 24. Х. ц. р. белзька полі-
ція перевела труп у голови чит.
„Просвіти“ п. Мих. Метрипули і п.
проф. Смольницького Стеф. При
ревізії забрано наукові книжки як:
„Історію української літератури“
(шкільний підручник), примірник
„Невольника“, карту України і інші
шкільні підручники. При ревізії оден
з поліційанів, розложивши карту
України з іронією спитав свого тов.:
„Czy to taka wielka Ukraina i kiedy
ona była?“ По ревізії арештовано
обох згаданих і відвезено до
Львова.

Дечитинщина.

Арештовані: о. декан Ганушев-
ський парох в Дорі, о. Олекса Лу-
ців парох з Микуличина, учит.
Струць, селяне з Микуличина: Мо-
трук, Овутчак, Лясоцький і лісничий
Білинський. Як нас повідомляють,
всіх їх арештовано на донос Воло-
димира Парфановича, кандидата на
посла до польського союму.

Цей „кандидат“, відомий на Гу-
цульщині прихвостень старости, во-
рог усього, що українське, хоче тим
способом позбутися негідних осіб
і уторувати собі дорогу до союму. Але
наші Гуцули, знаючи добре свого
„Влодзя“, не дадуть себе обманути,

ваного Мих. Пщинського. Потім обох арештованих замкнено і першого з них випущено над раном домів, а Петра Вигнанського вивезено до тюрми до Самбора, де сидять всі арештовані з Комарнящини і околиці.

Кепичині.

Дня 30. жовтня арештовані: д-р Левицький, д-р Заваликут, Пашкевич, дир. „Сільського Господара“, Богачевський Ярослав канд. нотаріальний, Богачевська Анна, Поморянський Антін уряд. „Сільск. Господ.“, Марак Володимир ученик гімна., Сікора Антін абітур. учит. семі., Патрицький Роман дир. „Сіл. Господ.“, Кривий Іван абітур. сем. і Стефан Сафіян начальник почти.

Кули і в.

Дня 31/Х. 1922 арештовано о. Григорія Мандзеватого і Гриця Кукиля обох з Гребенець пов. Жовква за це, що зреклися комісарства при виборах, а в Куликові арештовано Стефана Породка з невідомої причини. — Усіх трьох того самого дня відставлено до тюрми у Львові. — У Львові арештовано абітурієнта семінарії з Куликова Сильвестра Породка.

Львів.

Арештовано о. Олексу Гоцького із Жовківщини і Василя Мудрого абсолювента філософії.

Підгаєщина.

Арештовано учителя Турчана, Івана Гладішовського, Івана Русака, Осипа Голобина, Івана Семака, М. Цаля, Ів. Воробця, М. Сарабіна, М. Улуцького, Лотоцького і Павелка.

Гребенів пов. Рава руська.

Переведено ревізію в домі о. С. Нічая, Гуменного Павла, Ілька Демка та інших. Ув'язнено Павла Гуменного (інваліда) та відставлено до Львова.

Забродь Зелета.

Арештовано Андрія Мандзів за те що боронив селян від рекавізації і рабунків карних експедицій.

Сільщина.

Нагірка і терор тривають далі.

В Синевідську вижнім: крім згаданих арештовано б. старшин У. Г. А. Комарницького Миколу і Дзюру Федора та Цмоця Дмитра.

В Славську: о. Качмарського і много селян, з Ялинковатого

18, Волосянки 16. з Хащоваця 10; усіх пов'язано ланцями і відставлено до Стрия, де їх побито до крові.

В Хитари: о. Йосифовича.

В Либухорі: п. Перейму М. управителя школи і поставлено під суд в Стрию.

В Корчині: о. М. Галянта і управ. школи Гаврана.

В Тишівниці: студ. М. Равлінка.

Досі в Скільщині арештовано до 80 осіб.

Снятин.

У нашому повіті як і в цілому краю вночі з 20. на 21. жовтня і в дальших днях перевела поліція труси у всіх видніших громадян української народности. У нікого ніщо не найдено, та мимо цього арештовано Ярослава Королюка сотника У. Г. А. зі Стецеви, О. Григорчука з Рожнова а ще кілька осіб, яких назви ми не знаємо. На неділю 29. жовтня с. р. скликали місцеві політичні організації виборче віче до Снятина. На віче прийшов комісар поліції. Він не дозволяв нікому і словечком відізнатися проти виборів, тому референтам переривав а в кінці віче розігнав, бо референти говорили не за виборами а проти. Обох референтів студента Барана та Бордуна арештовано. Також арештовано Володимира Гіжовського і Ярослава Курилюка. В тій самій тюрмі сидить д-р Т. Окуневський, котрий мимоволі опинився на листі якоїсь хлопсько-селянської партії з під прапора Яцкова. Замість до союму попав в тюрму.

Сянік.

Арештовано майже всіх свідомих Українців, між ними 45 священиків та учителів. Відомі імена: о. Андрейчик Петро із Залужа, о. Вітошинський Петро, о. Добрянський Осип з Постолава, о. Кабаровський Евстахій із Сянока, о. Крицький Мих. з Вислока, о. Миніцький Юрій з Корликова, о. Трешневський Олександр з Ялини, о. Тустановський Кирило з Волі, о. Чайківський із Завадки, о. Четвертинський Дмитро із Бібрки, о. Фуглевич з Ялини, о. Королик Кордуба Волод. із Янока, Михайло Цар, Дмитро Висоцький, Кікта, два брати Станчаки, студ. Вільховець, Подобинський, Сидомир Гриць, Осип Борис, Левицький, Коник, Лукасевич і інші.

Населення не дається настрашити і зробить так, як рішило все українське громадянство.

Чотири кандидати на послів убиті.

Нас інформують: В селі Мишківі пов. Заліщицького трьох озброєних людей напало на управителя школи Березовського, котрий кандидував на посла до польського союму. Невідомі особи запровадили його до ліса і там замордували. При убитому найдено картку з написом: „Так буде всім хруням“.

„Przegląd Poniędziałkowy“ доносить: „Після замордування Твердохліба, вбивства в Устечку Березовського, поповнено третій морд в Іспасі. Вночі з 3. на 4. листопада прийшло чотирох гайдамацьких „боюфкаржи“ під хату Василя Піхалюка і трома влучними стрілами з крісів ранили його смертно. Піхалюк був кандидатом до союму на листі української радикальної партії. Наслідком ран Піхалюк закінчив життя, залишивши жінку і діти.

Так само дня 4. листопада в Росохачі пов. Коломия замордовано кандидата до союму Бохматюка.

З історії містерії.

Нас інформують: Одного дня в Бережанщині появилася озброєна ватага, а коли селяне питали їздців, що вони за люде, то дістали відповідь: „Ми люде з пекла, приїхали на польські вибори. Хочемо не допустити наших селян до виборів, з яких вийде лихо для „нашого народу“.

В одному селі ватага заплатила ковалеві по 5 тисяч марок за одну підкову, а мільон марок за корову. Взагалі члени озброєних загонів поведуться із селянами як найкраще і досі не вчинили нікому кривди.

Ватаги над Дністром.

В заліщицькому повіті появилися малі озброєні відділи, котрі нападають на постерунки поліції та двори. До повіту спроваджено військо та розміщено його в Торськім, Ниркові і Цапівцях. Під Устечком військо стрінулося з озброєною ватагою і почало з нею боротьбу. Ватага була озброєна в скоростілі. Підчас сутички убито одного члена ватаги а другого Степана Мельника взято в полон. Стефан Мельник є учеником VII. класи гімназії в Коломії.

Тяжко побитого полоненого відставлено до лічниці в Заліщи-

ках. Військо грабить селян. Наприклад в Устечку ограблено у селян кожухи, в Нагорянах у бідної вдови Марії Винниченко польський жовнір забрав убрання і хустки, в Ниркові ограблено навіть жіночі сорочки і тяжко побито за ошір Івана Пасіку 65-літнього старця. Польське військо вивозить із сіл повні вози дробу та селянського майна.

Дальший похід ватага?

„Газета Поранна“ доносить, що ватаги зникли під Бережанами, а пішли в напрямку на Підвисоке. Друга ватага появилася під Количинями в числі 35 осіб.

Недалеко Заліщик оперує малий відділ.

Документ часу.

Пятнацять осіб в Жовкві дістало такі анонімові листи:

Placówka Nr. 5. 29. X. 1922

Wielmożny Pan

..... w Żółkwi.

Українська комуністична б. жіўка розслала выроки śmierci dla niektórych naczelników urzędów w Żółkwi.

Wobec tego zawiadamia się, że w razie wykonania zamachu na powyższe osoby, względnie inne do społeczeństwa polskiego należące zostanie Pan bezwzględnie zabity. Za jednego zamordowanego Polaka, zginie 10 Ukraińców.

Komitet wykonawczy
Od was!

Нам цікаво, що мають спільного українські діячі того зразка, як засуджені на смерть „Odwet-om“ у Жовкві з якоюсь комуністичною боївкою! Алже хай „Gazeta Codzienna“ вкупи з „Рідним Краєм“ захлинують од захоплення терміном „трудовицько-большевицький“ — все рівно ні одної розумна людина (навіть шовінізмом опанялі редактор „Gazety Codziennej“ повірить, що діячі типу Ф. Федорців або М. Струтинського є комуністи, що мають якунебудь спільність з комуністичними боївками! Колиж взяти на увагу, що „присуд смерти“ польської боївки отримав м. и. священик о. Баранський у Жовкві, то пізнаємо у цій повноті безглуздя генералізування роботи комуністичних боївок на всіх Українців! Апогей абсурда!

Платіть партійний податок!!!
Присилайте на адресу! „Крайвий Союз Кредитовий“ у Львові, Ринок 10., вкл. н. ч. 5.000.
Жертаодавці повище 500 мп. будуть оголошені поіменно!!!

КЛИМ ПОЛІЩУК.

Потурченко-Потурчишин

(З хроніки сучасного життя.)

(Продовження.)

— Як-то звідки? А кого я сьогодні застав у ліжку о 10. годині ранку? — Загаласував він, звертаючись до всього товариства. — Приходжу до нього зі справою, а він лежить, як бик!..

„Студія“ ніяково захікікала, зашептала і затихла, слухаючи, що він говорив далі. А він уже просто кричав:

— Що можуть робити буржуазні тулуби, що знизу зашиті в дякерки, а зверху завязані волоссям?..

— Про кого це ви товаришу? — спитався я спокійно. — Надіюся, що я таким тулубом не є!.. Який же з мене може бути буржуй, коли я живу виключно зі своєї праці!..

Він роблено засміявся:

— Ха-ха-ха!.. А від чого ж ви втікли тоді, як не від праці?!

Я встав і сказав:

— Мені дуже хотілося-б поговорити ще трохи з вами, а як колись, іншим разом поговоримо вже, а тепер я хотів би побажати вам посіти і піти!..

— На ранку, що? — засміявся він знову. — Чекає, бідна!..

Я більше не говорив. Встав встав і, вклонившись всьому товариству, вийшов. Ідучи темним коритарем, почув голос одної фарбованої:

— „А я й не думала, що він ще такий молодий!“.. — Тулуб звязаний зверху волоссям!“.. — луною відкликнувся по всьому коритарі голос Потурчишина.

Я послішився на східці і вибіг на вулицю. На вулиці була та сама спека, та сама порохнеца, але трамвай вже не нагадували примар, а люде не були привидами. Впереді мене по хіднику граціозно йшли три панни в білому і в спокійних рухах їх молодого тіла було стільки краси і спокою, що мені зробилося боляче за них, коли вони мусять чимось довідатися про те, що існують на світі не тільки білі сузонки й легенькі капелюшки, але ще й „Молода сцена“ і „Експериментальна студія“ при ній!..

Після того пройшло чимало часу і Потурченко більше не з'являвся. Я спочатку згадував його, а потім забувся, як взагалі забуваються „я те все, що сполучене з неприємним враженням. Але, як вид-

но, вередливій долі бажалося звести нас ближче, що й сталося одного разу в дверях „Народної Книгарні“. Я тільки-що зайшов до книгарні, щоб узяти свіже число „Справи“, як хтось смигнув мене за рукав. Коли я озирнувся, то побачив патлатого, оброслого бородою, брудного й невмиваного чоловічину, який намагався всміхнутися:

— Не визнаєте?..

— Здається, Потурченко? — сказав я, розглядаючи брудну, як ганчірку сорочку а la Байрон. — Що ж це з вами?..

— Нічого особливого!.. Такі справи!..

— А як-же „Молода сцена“?

— „Молода сцена“ організується!.. Не дали патріоти грошей і чорт з ними! Я і без них обійдуся!..

Нахилився до мене і зашептав:

— Знаєте, я вирішив поставити „По дорозі в пекло“.. Це мое перерібка Олеса „По дорозі в казку“..

— А чому ви не хочете поставити самого Олеса? — спитався я.

— Бачите, він застарий для нашого часу в свому первісному вигляді, але чудово надається до експерименту!.. Ех, коли-б ви знали, скільки я набивався!..

(Продовжитье буде.)

Сучасний ман. балізм.

Таку смілу прогнозу поставив професор львівського університету д-р В. Фуліньскі на своїм відчиті перед ареопагом чільних польських політиків у польському демократично-народовім клубі у Львові в марті м. р.

Ця ідея „стравлення“ Українців спільна всім польським партіям. Її голосив таксамо польський бувший „соціаліст“ Вл. Студніцькі в 1915 р. у „Wiedeńskim Kurier-Polski-m“ під егідою Габсбургів за часів, коли то Поляки орієнтувалися ще на центральні держави і коли то Габсбург мав брати Сх. Галичину з собою як віно, йдучи на варшавський трон. Студніцькі писав тоді: „З Русинами в Галичині справимося до кількох літ“.

Не від річи буде тепер прочитати, як швидко пожирає і травить тепер галицьких Українців і цей шпехпольський учений д-р Фуліньскі у своїм відчиті на тему: „Асиміляція нелехких елементів. Проблема національної асиміляції“.

Виймаємо лише кілька найінтересніших уступів з того відчиту і подаємо дослівно за „Słowo Polskie“ (чч. 143, 157 і 159) 1921 р.

Ціль викладу, відповіді на питання, чи ми (Поляки — Ред.) є в силі всі ці чужі елементи (це є Українців, Білорусинів, Литовців, Німців і Жидів, які наїшлися тепер під Польщею — Ред.) стравити, себто засимілювати? І уяв це питання із становища виключно природничого, біологічного, на основі аналогії з відносинами в світі звіринним і рослинним, а навіть прямо з функціями травлення покормів в яким небудь організмі. (Як неприяком кусник печені — прим. перевод.)

Так упростивши собі поставлене завдання, упорався з ним коротко й легко. По його думці „сполщення елементів славянських на сході, а навіть Литовців піде досить скоро, асимілювання Німців піде значно тяжче, але й це дасться досягнути по впливі якогось часу, натомість асиміляція Жидів, як елемента, що має надто відрубні антропологічні шихи, є зовсім не до чодумання“.

Дуже інтересний, прямо „зворушливий“ уступ з цього відчиту подаємо (за 157 ч. „Слова Польського“ з 1921 р.).

„Процес асиміляції одиниць не-польських через польський народ розборами Польщі вістав „брутально“ (sic!) перерваній. Безперечно це „насилство“ („agwah“), через заборчі держави на нас виконане, передусім відбилося відемно на великості маси польського елемента. Смію ствердити, що наш язиковий простір був би значно поєнувся на схід, досягаючи майже до самого Дніпра (!), від його жерел — аж по долішній біг, а питання (kwestye) такі, як питання guski-e (українське), білоруське або литовське, або взагалі зовсім не існували би, або не виступали би в так острій виді, як ва наших днів. З хвилиною повстання

польської держави, цей природний процес, перерваний перед століттям, розпочинається наново, одначе у відмінних умовах, сильно в некористь польського народу через правління „заборців“ змінених“.

І пан проф. д-р Фуліньскі зовсім не стидається таке голосити! Не жахається робити таку рекляму своєму власному народові.

Він має на своє оправдання льогіку свєрідну, яка „кристалізується в словах: „to co innego“.

Він навіть отверто каже далі в іншим місці свого відчиту (ч. 159 „Слова Польського“): „Ми (Поляки) посідаємо нам питому психічну фізіономію. Цю фізіономію викували довгі ночі порозборового життя народу. Різбили її сні цілих поколінь на яві, сні, котрі проти льогіки фактів казали мріяти й вірити в той день, котрий має прийти.“

Ми мали свою власну льогіку (Ой се правда — Ред.), свою власну аргументацію, не понятну, не зрозумілу для інших (Свята правда! Славне: „to co innego“ — Ред.), своє власне переконання фантастів, чи прямо божевільних (warjatów) — як нас в Європі називано, ми мали візії для нас так конкретні, як день — через нас єдино виджені, через нікого більше. Це все надало і надає нашій народовій (національній) культурі певну специфічність“.

На закінчення подамо ще, що каже проф. д-р Фуліньскі ближче про скорше сполющення Сх. Галичини й Білоруси.

А саме про Білорусь („Słowo Polskie“ ч. 159, 1921.) каже: „На півночі в простори польської держави вийдуть землі т. зв. білоруські а радше білолехіцькі (sic! білолехіцькі!)“

Далі цей учений каже: „Можемо числити з часом на сполющення тих пару мільонів одиниць (Білорусинів! — Ред.) доси під національним оглядом ще не освідомлених“.

Таке лагодиться для коханих браці Білорусинів, яких перехрещується вже з гори на Бялолехітів! А для Сх. Галичини ладиться ось що: (гл. Слово Поль. ч. 157, 1921 р.):

„При розумній державній адміністрації, по переведенню земельної реформи (!) по думці постулятив добра „народового“, ті елементи нині ще „зручені“, завтра дадуть найліпших синів ойчизни, що будуть боронити її своїм життям і майном перед якимнебудь „закусами“ з боку ворогів „Річипосполитої польської“.

Таке все лагодиться для Українців й Білорусинів.

Безпощадна польонізація робить своє! Але пословиця каже: „Чоловік стріляє, а Бог кулі носить“.

Д-р Фуліньскі говорить про легке „стравлення“, забув, що як чоловік переїється, особливо нестравних річей, то часом й Карльсбад не помагає.

Польські вибори і Сх. Галичина.

Польські вибори на Поділля.

Наш кореспондент з Тернополя доносить:

В виборчому окрузі ч. 54, що обіймає повіті: Тернопіль, Збараж, Теребовля, Скалат, Підгайці, Чортків, Бучач, Гусятин, Борщів і Заліщики, зложено як останній список „Українського Незалежного Хлопського Комітету“ з 10 кандидатами. Округ вибирає 10 послів і на основі арт. 46. виб. ординації кожний список може мати 20 кандидатів. Список є слідуєчий: 1. Кертичний Нестор, літ 28, рільник з Березовицької пов. Тернопіль. 2. Кульчицький Степан, літ 36, урядник воєводства, Тернопіль. 3. Попович Александр, літ 45, рільник в Скалі пов. Борщів. 4. Маліновський Марцін,

літ 65, лісничий, Теребовля, 5. Кульчицький Павло, літ 28, рільник в Збриж пов. Борщів, 6. Коронович Еміліян, літ 70, рільник в Мельниці, пов. Борщів, 7. Сваричевський Гриць, літ 42, коваль в Трибухівцях пов. Бучач, 8. Торугаров Алексій, літ 42, літерат, Тернопіль, 9. Грицик Олександр, літ 30, рільник Теребовля і 10. Зюбрецький Андрій, літ 50, рільник в Іванкові пов. Борщів.

Згаданий список уложено на приказ зі Львова. Український Незалежний Хлопський Комітет — це фікція. Тварять його члени польської дефінзиви, польської державної поліції і кількох польських урядовців, що не мають нічого спільного з українством. Обчислений він на баламучення нашої опінії і наших селян, яких хочеться

втягнути до польських виборів, на що обчислена також виборча відозва цього „комітету“, що проголошує злуку українських земель під Польщею і утворення з них окремої автономічної одиниці зі своїм у Львові. Список зголосив урядовець Степан Кульчицький, що сам ніколи в життю не був Українцем і кандидує на приказ своєї влади, хоч до цього не має права, бо після арт. 6. виб. ординації всі державні урядовці є виключені від кандидатури в окрузі, де повнять службу. Зголосивши список, виїхав сейчас до Варшави, де пробуває досі і не показується ні разу своїм „виборцям“. Про почального кандидата Керничного знаємо, що це бідний сільський халушник, безхарактерна, нікому невідома людина, що в „кандидати“ пішла задля мамони. Якийсь час не було його в селі, тепер сидить тихо і не виходить з хати, котрої день і ніч пильнує стало два польські жандарми. Третій знаний нам кандидат Торугаров „літерат“, це Москаль з роду і переконання, російський емігрант зпід темної звизди, що не давно осів в Тернополі. Перед місяцем мали його відставити до табору інтернованих і вже веліли йому виїздити. Поліція однак впала на помисл і йому запропонувала кандидатуру до польського сойму з рамени „Українського Нез. Хлопського Комітету“, за що прирекла оставити його в спокою і в додатку відповідно його винагородити. Хоч і цей „кандидат“ як чужинець не має виборчого права (арт. 5 виб. орд.) і хоч не знає української мови, а по польськи трохи калічить, то за приобіцями благодати згодився кандидувати. Про інших кандидатів не знаємо ніщо ближче, сподіємося, що це будуть такіж самі „ананаси“, бо знаємо, що польська влада предклядала тут за добру оплату кільком людям, греккат, між ними варіятам і босякам. Підписи „виборців“ на зголошенню (арт. 45.) і на заявах „кандидатів“ (арт. 50.) вийшли з фабрики воєводства.

По селах військо. Урядово ширять відозви Українського Нез. Хл. Комітету. Населення нечувано стероризоване, але держиться спокійно і добре.

Заява.

Ходять слухи, бушім то я беру участь у польських виборах. Отсим заявляю, що я як карний член українського громадянства солідаризуюся зі всіми Українцями у справі польських виборів до варшавського сейму.

Іван Пеленський
Комарно-Розливка.

Кари за резигнації.

В доповненню в домостей про діяльність окружної виборчої комісії ч. 52. в Стрию в Скільщині доносять нам:

Дня 23. вересня ц. р. заступник предсідника згаданой комісії п. Шулякевіч наложив гривну 20.000 мп. на о. Галькевича Тадея, пароха в Головецьку пов. Сколе за резигнацію з уряду предсідника місцевої виборчої комісії і на Александра Набитовича, місцевого дяка, за резигнацію з уряду заступника предсідника тойж комісії, скидаючи їх рівночасно з тих урядів. Рішенням з 29. вересня підвищено їм ту гривну на 60.000 мп. Рекурс повна комісія відкинула (подані були політичні причини). Гривною 20.000 мп. покарано також о. Галькевича Юліана пароха з Рожанки вижної, за резигнацію з предсідника комісії. Знова дня 30. жовтня ц. р. перередено ревізію в домі о. Галькевича Тадея в Головецьку, шукаючи за виборчими відозвами. Селу грозять карною експедицією:

До ілюстрації діяльності стрийської виборчої комісії служить також цей документ:

Dz Wbnego ks. Eugeniusza Czubateh w wawyczo wie. — Ponieważ rez gna cja Wlb. ks. z urzędu czł nka z ramienia Starostwa w Dolinie w

obw. kom. wyb. Nr. 78 w Swaryczowie nosi na sobie wszelkie cechy przeciwpaństwowego stanowiska w akcji wyborczej, przeto po myśli art. 26. ord. wyb. nakładam na Wb. księdza grzywnę w kwocie 80.000 Mk. (słownie osmdziesiąt tysięcy marek) o której ściągnięcie odnoszę się do Starostwa w Dolinie. Przeciw temu orzeczeniu służy odwołanie do Okr. Komisji wyborczej w Struju w ciągu 2. dni. — Przewodniczący O. K. W. w z. Szulakiewicz.

Перевіборчий терор по селах.

В Бурляківцях пов. Борщів дня 24. жовтня ц. р. командант постерунку польської державної поліції в супроводі двох поліцаїв перевів ревізію у місцевого пароха Ярослава Луцика на підставі підозріння, що він утримує зносини з підозрілими особами (н. пр. з священником Матковським з сусідних Босир!) і веде агітацію проти польських виборів, а його син, абсолювент гімназії Роман Луцик веде агітацію і належить до якоїсь, ближше впрочім неозначеної, але видно дуже нелегальної студентської організації. Ревізія тревала майже три години і розуміється скінчилася нічим, бо нічого підозрілого не найдено. На кінець комендант поліції занотував собі, які часописи о. Луцик передплачує і з тим пішов. Того самого дня була перепроваджена ревізія в місцевій читальні „Просвіти“, де шукано за противиборчими брошурами, в управителя школи Максима Брилинського, а також у свідоміших громадян, як пр. Миколи Легкого, Михайла Галука, Миколи Маковского, Мартина Мисловського та Івана Кухти. Як на початок то не зле. Не знати, чи ті ревізії мали на цілі додати охоти до виборів, чи може що инше. Але село, що пережило не одну біду, може і більшу, переживе і цю меншу.

Заява.

Дня 24. жовтня одержав я від „виборчого комітету в Турці н. Стриєм“ карточку з повідомленням, що мене іменовано мужем довіря тогочасного комітету. Отсим заявляю, що іменования цього я не прийняв, яку то відповідь дав сейчас згаданому комітетуви і це подаю до публичної відомости.

о. Гр. Канда
парох в Михнівці.

На агітус.

Ми підписані перевірили закид, зроблений п. Михайлови Кропивичови нач. громади в Перегінську, буьто би він агітував за виборами і переконалися, що цей закид не є опертій на правді. Противно, можемо засвідчити, що п. Мих. Кропивич не мішається до виборчої акції, не агітує і не змушує нікого до голосування.

Перегінсько, 25. 10. 1922.

Ярослав Небиловець, о. Петро Патрילו, Василь Кузь, Никола Халусяк, Федор Єрик, Никола Колодницький

Кольби при виборах.

До Яблонова, пов. Косів, прибуло 350 жовнярів, які розмістились тут як залога.

Гуцул.

Таємничий автомобіль (P)

„Газета Поранна“ доносить, що через Зборівщину переїздили невідомі особи автомобілем, розкидаючи між населенням відозви із закликами не брати участі у виборах до сойму. Поліція розпочала погоню за таємничим автомобілем.

Пишіть звідомлення!

З огляду на далекосягле значіння теперішньої виборчої кампанії обовязком наших організацій, повітових і громадських, а з окрема ко-

ждого громадянського діяча припинити, щобі сейчас після виборів до редакції "Діла" вислано точне звітлення, як випали вибори.

Звітлення мають бути по змозі короткі, а на всі факти різкого терору мають бути подані свідки.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

Після перевороту фашистів.

Нова відозва команди фашистів.

"Neue Freie Presse" доносить: почальна команда фашистів видала нову відозву із закликом до ладу і порядку та дисципліни, яка тепер в хвилині тріумфу фашистів більше потрібна як коли. У відозві пояснюється, що всякий злочин надужиття і ухилення від карности буде караний. Фашисти і армія творять тепер одну цілість, об'єднану любов'ю до вітчизни і короля. Фашисти перевели — як говорить відозва — величаву революцію і тепер пора закріпити її. Генеральний інспектор медіолянських фашистів видав строгий наказ, згідно з яким з дня появи відозви від 3. год. на вулицях не сміє появитись "чорна сорочка", щоб то жовнір армії фашистів.

Річниця побіди.

З нагоди 4-х літньої побіди союзників Мусоліні видав маніфест до народу, в якому заявляє, що новий уряд бажає і буде правити під гаслом безпеки миру внутрі краї та збільшення авторитету італійської держави на зовні.

Демобілізація фашистів.

"Н. фр. Пр." доносить: В Римі й інших місцевостях почалася вже демобілізація фашистів. Нач. командант фашистів заборонив секаструвати оружжя й муніцію в казармах. Також союз італійських націоналістів звинувачує своїх членів до демобілізації. В прокламації сказано, що тепер націоналісти мусять ужити всіх сил, щобі сотворити сильну організацію, яка зосереджувалася би біля правительства.

Мліція фашистів.

"Піккольо" подає кількість мліції фашистів, зібраної у Римі, на 100.000. Ця сама газета зазначає, що першою ознакою побіди фашистів являється звичковий курс іри.

Фашисти й соціалісти.

Входячи до Риму, фашисти вклучили умову з мешканцями робітничої частини міста, а саме, що під час перемаршу відділів фашистів обі сторони стримуються від демонстрації і провокації. На чолі походу йшли поруч з провідниками фашистів і три провідники соціалістів, щобі заманіфестувати вгоду. А проте не обійшлося без інцидентів, які довели до кількохдинної перестрілки. Підпалено було динок лідера соціалістів.

Дефілада фашистів.

В Римі відбулася урочиста дефілада 70.000 фашистів. Дефілада тривала 5 годин. Населення витало фашистів з ентузіазмом.

Фашисти урядують.

В Медіоляні фашисти заборонили видавати соціалістичну газету "Avanti".

Засідання Італійської Ради міністрів.

Рада міністрів дала Мусоліні далеко йдучу повновасть у звязи в конференціях в Льюзанні і Брук

селі. Рада міністрів ухвалила також скликати палату на 16. падоліста.

Справа уступлення гр. Сфорци.

Мусоліні вислав до італійського посла в Парижі гр. Сфорци телеграму, в якій заявляє, що намір уступлення гр. Сфорци зі становища посла, заки познакомиться з програмою нового правительства, вважає невідповідним. Правительство предложит палаті програму і звиває гр. Сфорци задержати свій уряд і не причинювати в теперішній мент труднощів. Причинювати тепер урядові труднощі, мусить уважати малим народним почуттям. Гр. Сфорца відповів, що настоює на своїй димісії, однак заявив свою готовість заступати Італію на Східній конференції.

Димісія Італійського амбасадора.

Італійський амбасадор у Берліні сенатор Фрасаті безпроболочно після утворення нового правительства зголосив свою димісію з огляду на нове утворене положення.

Італійський амбасадор в Берліні.

Потверджується вістка про іменування бар. Авецано амбасадором Італії в Берліні.

Мусоліні й італ. посла у Варшаві.

Мусоліні просив італ. посла у Польщі Томассіні, який перебуває на місячний відпустці у Римі, щобі негайно повернувся до виконання обовязків. Томассіні перервав відпустку та виїхав до Варшави.

Мусоліні і Зед. Держави.

"Чікаго Трібюн" з Риму: Першим кроком Мусоліні буде його зближення до Зед. Держав в цілі піднесення італійських фінансів.

Італія і Югославія.

Мусоліні мав довшу розмову з югославянським послом Антоневичем. Заявивши про миролюбиве й доброзичливе становище Італії, новий прем'єр рішуче підкреслив факт концентрації югославянських в іськ та звернув увагу на потребу завершення югослав. військ також із Задачу.

Англія Мусолінієму.

На телеграму Мусолінієму відповіли Бонар Лоу і Керзон, що й вони бажать собі трівкої приязни поміж обома державами. Англіійський уряд є переконаний, що інтереси Англії і Італії будуть розвиватися при взаємній лояльності.

Д. Анунціо Мусолінієму.

Д. Анунціо після Мусолінієму таку телеграму: Маю довіря до Мусолінієму та його сильної волі. Справа відбудови є важчою ніж діло войовників. Тому мусимо всі стати прикладом енергії та бажання до праці". Ця телеграма викликала різкі коментарі.

Масони й фашисти.

Великий майстер італійських масонів Торрі-Джіане переслав Мусолінієму телеграму з сердечним привітом від імені всієї масонерії.

зібрання признало недійсними всі концесії та договори, заключені константинопольським урядом від часу 16. березня 1920 р.

Детронізація султана.

"Chicago Tribune" доносить із Константинополя, що на пропозицію Різа Нурі Бея, Національне зібрання проголосило детронізацію султана. Кіацім Карабекір назначений генерал губернатором Константинополя. Йому приказано негайно виїхати до столиці і обняти своє становище.

Національне Зібрання ще не признало наступника султана, але панує переконання, що буде вибраний начальник держави без династичних прав. Окрім того, Національне зібрання проголосило суверенність народу і постановлено змінити оттоманське царство в турецьку державу, що рівнається прокламації турецької республіки.

Новий каліф.

Спеціальна комісія для релігійних справ займається справою вибору нового каліфа, як голови всіх

Магометан у справах віроісповідання.

Султан.

Є вістки з Константинополя, що султан готов заперечити легальність постанови ангорського Народного Зібрання, проклямоючої його детронізацію.

Присилувана димісія.

Аг. Гаваса повідомляє, що міністри, які подались до димісії, отримали були з Ангорі загрозу, що будуть вважати їх зрадниками, якщо вони залишаться на своїх становищах.

Демонстрації.

У Константинополі відбулись демонстрації під гаслом домагання абдикації султана.

Адміністратор Константинополя

Згідно з наказом з Ангорі та в звязку з димісією оттоманського кабінету, ген. Рефет Паша перейняв керівництво всією адміністрацією Константинополя.

РІЖНІ ВІСТІ.

Кампанія Льюйда Джорджа.

На одному з виборчих мітингів в Лондоні Льюйд Джордж виголосив промову, в якій гостро атакував консерватистів та заявив, що з боку реакції грозить далеко більша небезпека, ніж з боку робітничої партії, і тому головним ворогом є реакція. "Безумовно — сказав Л. Джордж, — треба боротися в Лейбур Парті, але негайною справою є помішати пляни реакції."

Англіійські вибори.

Поміж 57 кандидатами до парламенту список котрих є вже певний, є між иншим шість теперішніх міністрів і Льюйд Джордж.

Дефіцит Франції.

Генеральний референт фінансової комісії Анрі Беранже складаючи звіт про фінансове становище, окреслив пасива Франції на 175 мільярдів фр., вкл. з державними боргами, та актива на 139 мільярдів, вкл. з претенсіями Франції до Німеччини й інших країн.

Катастрофи в Неаполі.

На місто найшляз повінь. Вода підмила багато будинків, які своїми руїнами присипали мешканців. Досіль певно відомо про смерть десяти громадян та багато ранених.

Житович в Америці.

Чеські газети пишуть, що кол. губернатор Підкарпатської України, Жаткович, який тепер перебуває в Америці, веде агітацію за повною автономією Підкарпаття.

Сх дна конференція.

З огляду на події в Туреччині, Східна конференція розпочнеться мабуть з опізненням, та не швидше 20-го ц. м.

Англія проти походу Турків.

Ген. Шар мав зажадати обсади Дараца проти Царгорода, а то щобі перешкодити Туркам перейти Маріцу.

Німецький парламент.

З причини нарад репараційної комісії, котрої присутність у Берліні потрібає довше, як перешче думали, німецький парламент збереться мабуть не 7., як звідомляли, але 13. або 14. падоліста, опісля з причини гор.-шлесських виборів, які мають відбутися 16. листопада — парламент відложиться.

З репр. комісії.

Як зачувати, на засідання репараційної комісії запрошено багаточисленних природничих інститутів та берлінських клінік. Вони мають представити комісії катастрофаль-

ний образ положення наукових інститутів у Берліні. Німецький міністер фінансів передав репараційній комісії меморандум про стабілізацію марки.

Загр. фінансові знатоки у Вірті.

Вчера вечером відбулося у канцлера Вірты прийяття для загран. фінансових знатоків.

Був, король Константин перед анкетною комісією.

Преса звідомляє, що був, король Константин, котрий згідно з загальною думкою поносить відповідальність за поразення і руїну Греції, буде завізаний перед анкетову комісією. Коли би король не послухав цього візвання, буде його судити спеціальна воєнна Рада разом і на рівні з обжалованими міністрами.

Грецька королева в Голандії.

"Н. Вр. Тгт." з Парижа: Педонесенням із Леодіюма, грецька королева Софія приїхала до Дори до свого брата, б. ціс. Вільгельма щобі взяти участь в шлюбному торжестві.

Вибори до швайцарської Нац. Ради.

Вислід виборів до швайцарської Нац. Ради такий: на загальне число 198 членів нової Нац. Ради (дотеперішня Рада числила 184 членів) — радикали здобули 59 мандатів (досі 59), катол. консерватисти 44 (41), соц. дем. 43 (38), мужицька партія 35 (31), ліб.-демократична група 10 (9), т. зв. соц. політична група разом з безпартійними 5 (8), комуністи 2 (3).

Російсько-турецька конференція.

З Москви* повідомляють, що 20. жовтня в Ангорі розпочалася московсько-турецька торговельна конференція. З приводу того англійська преса доносить, що відносно Туреччини до Антанті не ясній, а до совітської Росії щораз приязнійші.

Конференція розбросення.

Совітський уряд переслав литовському урядові запрошення на конференцію розбросення в Москві. Литовський уряд відповів, що участь у конференції візьме.

Кр за баварського кабінету.

Прем'єр Лерхенфельд передав баварському соймови мотиви, задля котрих подався до димісії.

Справа близького Суду.

З Лондону повідомляють, що Льюрд Керзон і французький амбасадор обміркували на спільній конференції засоби, яких Антанте має ужити в цілі удержання одностороннього фронту проти Туреччини.

Кінець турецького царства.

Кінець турецького царства.

Народне зібрання в Ангорі прийняло постанову про скасування оттоманського царства, після котро-

го вся влада переходить до Народного Зібрання. Висока порта не візьме участі у Східній конференції в Льюзанні, а константинопольський уряд подається до димісії. Народне

Розправа проти Степана Федака і тов.

(Продовження.)

Д-р Ганкевич: Цей агент горив вам що небудь?

Обв. Федак: Він казав, що його посадили тут, щоби витягнув з мене якусь відомість.

Д-р Ганкевич: Чи та сторожа стояла довго?

Обв. Федак: Безперервно цілу ніч і день.

Д-р Ганкевич: Ви сказали, що ви не брали участі в життю студентським і не були членом в жаднім товаристві крім спортивного товариства "Україна".

Обв. Федак: Так.

Д-р Ганкевич: Чи "Кум" був тайний, чи це може явна організація, котру толерувала небіжка Австрія?

Обв. Федак: "Кум" був вибираний на загальній зїзді...

Предсідник: То вже пан Федак вяснив.

Обв. Федак: "Кум" видавав навіть відозви і я сам читав тамтого року по виборі "Кума" одну з них.

Д-р Ганкевич: Ви говорили про психічні мотиви, які вас склонили до атентату. Чи ви знаєте про д-ра Шурата, про його гостинне прийняття в поліції д-ром Райнлендером?

Обв. Федак: На 2 чи 3 дні був він у д-ра Райнлендера і той загрозив, щоби не провадити діяльності щодо університету.

Д-р Ганкевич: Чи вам відомо, як його прийняв п. дир. Райнлендер?

Предсідник: То не належу до г-зсу.

Д-р Ганкевич: Високий трибунале! Ціле питання прямує до цього, щоби нам подати як найдокладніше психічний стан п. поручника Федака. Ці моменти перед самим атентатом мусли на нього ділати. І таким певним моментом було якраз це, що я питав п. Федака, бо то викликало загальне обурення і було у всіх газетах написано.

Суддя прис.: Z tego nie wychodzi, żeby ten fakt był oskarżonemu znany.

Д-р Ганкевич: Бо то було нечуване, щоби з ректором університету адміністраційні власти так обійшлися. Це є так важний факт, як замкнення університету. Отже я додаю, що моє умотивання і цей висказ є дуже важним моментом його психічного настрою.

Предсідник: Uchylam to pytanie.

Д-р Ганкевич: Я буду просити о ухвалу.

Прокуратор: Ви були там чи не були?

Предсідник: Ви були між Шуратом і Райнлендером, не булисьте?

Обв. Федак: Ні.

Предсідник: (до протоколянта) Прошу занотувати, що обор. д-р Ганкевич мотивує, чому ставить питання і просить о ухвалу.

Прокуратор: Wobec okoliczności, że p. obrońca uzasadnił pytanie skierowane do oskarżonego, które p. przewodniczący uchylił i uzasadnił to dosyć obszernie, ja ze swego stanowiska muszę na te wywody odpowiedzieć, że to już nie są wywody z psychiki oskarżonego, a z psychiki ławy obrońców. Muszę to podnieść z tego względu, że kiedy na zgłoszonych 80 obrońców każdy пода мотив який kierował osk. Stefanem Fedakiem, wtedy, kiedy dopuścił się zbrodni usiłowanego morderstwa, rozumie się, że ta obrona nie będzie obroną jednostki, tylko obroną konglomeratu osób, które pod względem politycznym stoja ze sobą w pewnej jedności. Ołóż śmiem zwrócić uwagę Wysokiego Trybunału i ławy Przysięgłych, iż osk. Fedak przez dłuższy czas, jak to panowie mieli sposobność stwierdzić z jego obrony, miał możność bardzo dokładnego przygotowania, zastosowa-

cały materiał nie tylko literatury polskiej, historii polskiej i to nawet od wleków, nie tylko wiadomości z gazet, jakie wychodziły w czasie całego roku, przczawszy od skrajnych lewych do skrajnych prawych, ażebv czerpał to, co uważał za stosowne dla ustalenia swego stanu duchowego w chwili popełnienia czynu. Dlatego stwierdzam, że tego rodzaju suggestija ze strony obrońców może być powodem do jego stanu duchowego, która nie będzie zgodna z jego intencją, ni pierwszym, ni poprzednim wypowiedzeniem, ni z duchem prowadzenia rozprawy.

Д-р Глушкевич: Прошу Високо Трибуналу! Мені здається, що таке зєднання політичне, про яке говорив Високоповажаний Пан Прокуратор, є його чисто особистим злогадом. Ми персекуємо інтерес обжалованого і то кожний свого. Звісно вже з першого слідства, зложеного перед лицем Високого Суду, що атентат зїстав спричинений тими сумними і тяжкими випадками, які він переживав. Розказав він нам тут з особна і спеціально про це страшне положення учачоїся молоді, сказав то все, дуже а дуже докладно. Високий Трибунале, і Ви Панове Судді Присяжні! Як щиро він розповів, що коли отець давав йому гроші на виїзд за границю, то він станув на тім становищі: „що коли 600 моїх товаришів не може учитись, то і я остануся з ними“. Мені здається, що можна поставити ті два питання, щоби ті два назвіска виєлімінувати. Тож думаю, що Високий Трибунал допустить до тих двох питань поставлених в такий спосіб: „Чи ви не знаєте, яке було відношення найважніших чинників тут в місті до голови Університету?“, а з окрема: „Чи не маєте о тім безпосередній відомості?“

Предсідник: Uchylam pytanie d-ra Głuszkiewicza, bo nie jest niczem innym jak uchylonem pytaniem d-ra Hankiewicza.

Голоситься д-р Володимир Левицький з Копичинець яко субститут всіх.

Д-р Глушкевич: Поставлю питання в справі університетській: Чому українська суспільність бойкотувала тих, що записалися на польський університет. Чи вам відомо, як польська молодь була збурена переминенням варшавського польського університету на російський?

Предсідник: Uchylam to pytanie.

Д-р Ганкевич: Чи ви були тоді у Винниці, як була історична стріча між Начальником Держави п. Пілсудским і Головним Отаманом п. Петлюрою і яка тоді запала деція?

Обв. Федак: Я вже заявив, що Начальник Держави Польської говорив тоді, що хоче помогти при будові Української Народньої Републики. Я навіть цитував слова п. Пілсудского.

Д-р Ганкевич: Я завдав питання тому, чи ви там були. Я знаю, що ви там були в армії Петлюри, котра творила ряди польської армії, після відвороту Поляків з під Київ. Чи ви були переконані в добру інтенцію п. Пілсудского?

Обв. Федак: Я вже перше заявив, що Начальник Польської Держави хотів дійсно помогти в будові Української Народньої Републики.

Д-р Ганкевич: Прошу говорити до суддів присяглих.

Суддя прис.: Ja wróćę do epizodu z gimnazjum polskiego w 1914—1915 r. co pan bezpośrednio przedtem przeżył?

Обв. Федак: Я вже казав, що з вибухом війни я був на ваканціях через два місяці. З приходом військ я відступив з мешканцями села опісля з військом. Потім вернув до Львова.

Суддя прис.: Ale co pan przeżył?

Обв. Федак: Мене підчас відвороту австрійських військ одного дня зловили козаки на полі і мали мене розстріляти як шпіона. Тільки завдяки старшому офіцирови, котрий зачав мене випитувати, я виратувався. Він відослав мене до дому.

Суддя прис.: Czy mogę kilka pytań zadać. Chciałbym dowiedzieć się o wykształceniu pana oskarżonego, bo nie uważam rozprawę za demonstrację. Czy pan studiował tylko akademię wojskową?

Обв. Федак: Я скінчив 5. класу у Львові при відвороті російських військ, мойого батька вивезено до Росії, отже я тоді вступив до Українських Січових Стрільців. Через протяг 1915—1916. pp. мене не висилано на фронт. Все казали, що я ще за молодий і підчас того на початку 1916. року я вчився і здав іспит 6. класи, а опісля в 1917. р. по повороті з фронту здав іспит 7. класи.

Суддя прис.: A maturę?

Обв. Федак: Здав підчас побуту в академії військовій на відпустці у Львові.

Суддя прис.: A studia wojskowe, studia polityczne?

Обв. Федак: Ні.

Суддя прис.: Publicystyczne prace p'n czytał?

Обв. Федак: Так, дуже много.

Суддя прис.: Czy panu wiadomo, że tutaj na terytorjum trzech województw mieszka dwa miliony Polaków?

Обв. Федак: Відоме; але щоби два мільони мешкало, не знаю на певно.

Суддя прис.: Pan wspominał te wszystkie niesprawiedliwości polskie i że to było motywem, otóż czy panu było wiadomo o sądzie w Złoczowie nad Polakami?

Обв. Федак: Я вже відповів на то питання, що я довідався про те по своїм повороті вже тут.

Суддя прис.: A więc, czy wiadomym jest panu o obozie w Kosaczowie?

Обв. Федак: Ні.

Суддя прис.: Pan powiedział, że przed atentatem pan radził się starszych osób i pytał się, czy taki atentat byłby na miejscu. Co panu odpowiedziano?

Обв. Федак: Я вже відповів на то питання.

Суддя прис.: Pan powiedział, że nabrał pan wrazenia o rzekomej niesprawiedliwości polskiej, natomiast ruskiej niesprawiedliwości pan nie widzi. I mówi, że przeciw władzy polskiej chciał wystąpić. Czy pan zna ustrój władz Rzeczypospolitej?

Обв. Федак: Знаю.

Суддя прис.: Czy objęcie władzy przez wojewodę Grabowskiego mogło odbyć się bez woli rządu polskiego i marszałka Piłsudskiego?

Обв. Федак: То не була воля маршалка Пілсудского, а лише було то рішення сойму.

Суддя прис.: Dlatego się pytałem, czy pan zna ustrój państwa polskiego i czy pan może się orjentować w tym splocie? Pan mówi, że pana oburzały polskie zachody kolonizacyjne i przyrównuje je pan do okupacji rosyjskiej. Czy panu wiadomo, że niema na terenie Królestwa Polskiego ani jednej gminy rosyjskiej, a ci którzy przybyli, to są z Rosji?

Обв. Федак: Ні, не знаю.

Суддя прис.: Dalej przyrównuje pan to do komisji kolonizacyjnej pruskiej. A czy wiadomym jest panu, że ani jeden sążeń ruskiej ziemi nie został wywłaszczony?

Обв. Федак: Мушу сказати, що велика власність земельна у Східній Галичині належала до польських панів. А були вони нащадками польської шляхти. Всі ці маєтки були колись маєтками шляхти. По

заняттю Галичини 1340. р. Поляки відобрали землю боярам, а селян закріпостили так, що вони вкінці стали робучою худобою і ці відносини панували до часу, коли Галичина перейшла до Австрії. А селянин працював далі на землях панських. Багато з них лиш з того жило, бо свого господарства не мали, бо в Галичині була т. зв. мала господарка. А було дуже багато селян, які працювали на землях панських, і багато з них з того тільки жило. Говорили про земельну реформу, про парцеляцію землі між селян. Як продавалося землю, то тільки між чужий, польський елемент, спроваджуваний з Мазурщини. Тим людям, що на ній працювали, що тільки з того жили, й не давали нічого. Так вони страждали навіть той варстат праці.

Д-р Глушкевич: Що на території Польщі, як сказав п. суддя присяглий д-р Боровец, на етнографічній Польщі не було ні одної російської громади, обяснюється тим, що російська власть не провадила колонізацій і чи іншими чинниками, і чи факт, що в Східній Галичині була польська власність, обяснюється тільки виключно польською колонізацією.

Обв. Федак: В був Конгресівці не провадилася колонізацій, а тут на території Галичини колонізовано села спроваджуваним з заходу елементом.

Д-р Глушкевич: І як ви дивитеся на це, що за часів російської окупації, російська окупаційна влада дозволила і дала средства, щоби тут функціонували школи, коли протівно за польської окупації школи на початку замкнено.

Предсідник: Uchylam to pytanie.

Д-р Глушкевич: А як обяснюється цей факт, що російська власть окупаційна дала Полякам можливість вчитися, а Поляки з самого початку замкнули школи, а професорів розігнано?

Обв. Федак: Підчас боїв були дійсно всі школи зачинені.

Прокуратор: Українські школи:

Обв. Федак: І інші.

Д-р Вол. Бачинський: Відносини у Східній Галичині в часі російської окупації були вам відомі? Чи знаєте ви може становище Грабского, що він тоді заявив?

Обв. Федак: Відомо. Тоді говорилося, що Поляки зрікаються права до Східної Галичини. То говорилося і писалося в часописах, навіть між іншими проти проф. Грабского виступили самі Поляки.

Предсідник: (оголошує перерву).

По перерві на салі являється обвинувачений Штик.

Предсідник: Proszę panów! Oznajmiam, iż zgłosił się sędzia p. Majer Frisch chorym. Ja zarządziłem przez lekarza jego zbadanie, które teraz odbywa się.

Читає по хвилі лікарське свідоцтво, почім Трибунал йде на раду, а після неї говорить: Pan Frisch jest zwolniony, a na jego miejsce wstępuje p. Machalski. Przystępujemy do przesłuchania osk. Franciszka Józefa Szyka. Ви є слухач прав на I. році?

Обв. Штик: Так.

Предсідник: Коли ви були перший раз слухані?

Обв. Штик: 2. жовтня.

Предсідник: Коли ви встали арештовані?

Обв. Штик: 25. в ночі по 11. годині.

Предсідник: Ви зналися зі Ст. Федаком?

Обв. Штик: Так.

(Продовження буде)

Вибори до польського сейму.

Після виборів.

По тим неповним й уривочним відомостям, які маються зараз, годі собі скласти повне уявлення й повну картину результатів виборів до польського сейму. Дані, які маються зараз, торкаються в першу чергу мських округ. Вони дозволяють — зробити висновки про те, що вибори по містах пройшли при досить великому заінтересуванні і досить великій участі виборців. Відзначається велика участь в виборах Жидів й великий успіх списку Блоку національних меншостей (№ 16.) Центр по містах зібрав незначну кількість голосів й провів мінімальну кількість кандидатів. Так самонезначну кількість голосів зібрав по містах людвиг партії. Головна боротьба по містах серед польських виборців провадилась поміж списком № 8. і № 2., причому переважуючу кількість голосів віддано на н.-д. список. Треба відзначити досить великий успіх комуністів в Варшаві.

Вибори проходили під впливом адміністрації й з допущенням ряду зловживання з боку н.-д.

Результати виборів по сільських округах, які визначають характер сейму, покищо не відомі.

Результати виборів.

Варшава. Результат виборів у 329 обводах на загальне число 840 обводів; віддано голосів на список ч. 8 — 169.480, на список ч. 2 — 80.290, на список ч. 16 — 40.488, на список ч. 20 (жидівський демокр. блок) 22.327, на список ч. 5 (комуністів) 25.780; решта партій одержало менше значне число голосів.

Краків. По попереднім підрахункам одержали при виборах список ч. 8 — 27.216, список ч. 2 — 19.264, список ч. 25 (сіоністи) — 16.884. Уділ виборців в голосування був значний. Маючих право голоса в Кракові нараховується 109.000 осіб.

Люблин. По попереднім підрахунку в 7 обводах результати голосування такі: список ч. 2 — 2.154, список ч. 8 — 1.625, список ч. 16 — 2.303.

Катовиці. По підрахункам в 14 обводах віддано: список ч. 2 — 365, список ч. 16 — 7812, список ч. 8 — 3535.

Торунь. Список ч. 7 (нар. роб. парт.) — 3014, список ч. 8 — 11374, список ч. 16 — 1571.

Краків. Результати виборів: список ч. 8 здобув два мандати, соціалісти один і Жиди один.

Вільно. Результати підрахунку по 9 обводах такі: ч. 2. 1789 голосів, ч. 8. 4153 голосів, ч. 16. 1800 голосів, ч. 22 (кресове об'єднання) 1069 голосів.

Варшава. Підраховані голоси в 339 обводах: Найбільше число голосів здобули списки ч. 2 88.842, ч. 5. 26.345, ч. 8. 167.862, ч. 16. 60.126.

Бидгоща. Найбільше число голосів по попередньому підрахунку здобули списки: 7. 7.221, ч. 8. 21.393, ч. 16. 6.768.

Вислід виборів у Сх. Галичині.

Львів. Листа ч. 8 (н. д.) 33485 голосів. Вибраний Станіслав Гломбінський і Чеслав Мончинський. Листа ч. 17. (сіоністи) 24.164 голосів. Вибраний д-р Леон Райх. Листа ч. 2. (П. П. С.) 14.134 голосів. Вибраний Артур Гавзнер. Прочі партії не ма-

ли мінімуму голосів і не вибрали нікого.

Львівський повіт. Листа 1 (людвиг) гол. 13.120, листа 2 (П. П. С.) гол. 5.295, листа 8 (Н. Д.) гол. 7.408, листа 23 (українські хлібороби) гол. 204.

Яворів. Листа гол. 3184, листа 2, гол. 152, листа 8, гол. 670, листа 23 гол. 1089.

Жовква. Листа 1 гол. 4630, листа 2 гол. 300, листа 8 гол. 1418, листа 17 гол. 2770.

Перемишль. Листа 1 — гол. 78, листа 2 — гол. 4151, листа 8 — гол. 4319, листа 17 — гол. 4845, листа 23 — гол. 1846.

Золочів. Листа 1 — гол. 5085, листа 2 — гол. 615, листа 8 — гол. 315, листа 17 — гол. 4426.

Тернопіль. Вчортківському повіті листа 1 дістала 1207 голосів, листа 2 — 467, листа 3 (Визволене) — 5 голосів, листа 8 (н. д.) 2730.

Стрий. Листа 24 (українські хлібороби) 11.563 голосів. Вибраний один посол. Листа ч. 17. голосів 25.379, листа 2 голосів 19.351, листа 8 голосів 19.344.

Гусятин. Листа 1. голосів 4000, листа 2. голосів 152, листа 8. голосів 3.309, листа 17. (Жиди) 2.529.

Сокаль. Листа 1. голосів 4.491, листа 2. голосів 300, листа 8. голосів 2. 232, листа 23. (українські хлібороби) 741.

Рава Руска. Листа 1. 264 гол., листа 2. гол. 1.364, листа 8. голосів 1.069, листа 23. гол. 1454.

Бережани. Листа 1. голосів 5.055, листа 8. гол. 2.172, листа 17. гол. 2.878.

Зборів. Листа 1. гол. 5.738, листа 8. гол. 1.966, листа 17. гол. 1879.

Перемишляни. Листа 1. гол. 3.025, листа 2. гол. 182, листа 8. гол. 6.105, листа 17. гол. 2.815.

Виборчі надужиття у Сх. Галичині.

Українське населення Сх. Галичини не взяло участі у виборах з винятком кількох соток збаламучених несвідомих селян. Щоби якнебудь замаскувати український бойкот виборів Польська Аг. Тел. доносить, що Українці на Покуття не брали тому участі у виборах, що в той день панувала снігова заметіль (!), яка перешкодила комунікацію.

„Курер Польські“ доносить, що польська ендеція здобувала голоси „грішми і терором“.

„Сhwila“ доносить, що станиславський воевода і калуський староста Мадуровіч скликували Жидів на збори та приневолювали їх голосувати на хрунівську листу „Українських хліб“ (о. Ільків) бажаючи тим способом хоч одного Українця втягнути до сейму коштом жидівських та польських голосів. З числа управнених до голосування у Сх. Галичині голосувало заледви 60 процент Жидів та Поляків.

Ближчі відомості про польські вибори натеренні української Східної Галичини, а також: про вислід бойкоту тих виборів з боку українського народу, про страшний надужиття з боку адміністративної і військової влади та роботу платних виборчих гіен — подамо у найближчих числах нашого часопису, не хочачи стримувати якнайшвидший випуск числа після п'ятиденного перериву.

Матчак. По скінченню переслухання ком. Гаха, який на запити оборони відповідав з нетаємним здеревуванням предсідник зарядив паузу.

Після павзи, яка тривала до год. 12.25 м. зголосився до слова Д-р Шухевич: Пане Штик! Як прийшло підчас вашого переслухання дня 12. листопада перед п. Гахом до подання вами імен членів Начальної Колегії?

Обв. Штик: Пан Гах читав назвиска і питав „так“ або „ні“.

Д-р Шухевич: На якій основі ви потверджували або заперечували?

Д-р Шухевич: Як прийшло до подання вами псевдонімів „членів“ тої організації.

Обв. Штик: Подібно, як було з поданням імен членів „Нач. Колегії“.

Д-р Шухевич: Чи в судових актах є всі протоколи з вами списані?

Обв. Штик: Бракує двох протоколів; одного списаного з п. Стуйковим і другого з п. Торосевичем.

Прок.: Становище оборони до свідка ком. Гаха і задавані йому питання роблять на мене вражіння, що оборона хоче закинути п. Гахови, що він виміг зізнання на п. Штику підступом, в кожному випадку нелегально. Тому жадає допущення як свідка слідчого суддю Ангельського на обставину чи зізнання п. Штика перед ним покриваються зізнаннями, зложеними ним перед п. Гахом.

Д-р В. Старосольський: протестує проти помилкового трактування інтенції оборони п. прокуратором. Нам ходить о се чи зізнання п. Штика, які творять фундамент акту обжалування є об'єктивно правдиві чи ні. Спосіб переведення доходить для нас рішуче вірний. Колиб стати на становищі п. прокуратора, що власти критикувати не можна, що не вільно квестіювати її метод, то в такому випадку непотрібна була би розправа. Свідство п. судді Ангельського не причиниться нічим більше до порушення квестії з місця. Але оборона застерігаючись проти мотивів поданих прокуратором, погоджується на його покликання.

Д-р М. Глушкевич: Вносьте, щоби суд зарядив прислання до сали розправ гардероби воеводи Грабовського, в якій він находився підчас атентату для оглянення її експертами. Крім того просить о покликання лікарів для оглянення ран воеводи на ствердження факту, з яких куль вони повстали: зі звичайних, чи як впевняє п. Грабовскі „дум-дум“. Рівночасно просить о покликання знатоків, які ствердилиб, що слово „последний“, яке находили в акті обвинувачення не відповідає своїм значінням слову „последовний“, якого ужито в оригінальному документі, о зарядження проби стріляння самим п. Федаком на обставину, що п. Федак твердить, що не хотів виконати атентату на Пілсудского, а на Грабовского, що тогоч Грабовского не хотів убити, уміючи дуже цільно стріляти, як це ствердив свідок ген. Розвадовскі. Підчеркує ріжницю атентату на високопоставлену особистість прим.

якого Скаллона, а заміреним убийством шпика, донощика, чи городового на вулиці Варшави.

Далі стверджує оборонець результати розправи, сягнені у відношенню до особи і вчинку обв. Ст. Федака.

Просить прокуратора, щоби цей усунув з акту обвинувачення місце, в якому говориться, що маршалок Пілсудскі тільки лякуючи ухилюється на зістав поцілений кулею. Одинокий свідок на цю обставину Грабовскі ствердив, що Пілсудскі протягом цілого атентату не рушився. В противному випадку оборона найдеться в прикрому положенню зажадання свідства начальника держави Пілсудского.

Д-р Давидяк оповідає на основі документів про „лікарську“ карієру провокатора Фішбайна, який не явився на розправу, а є одиноким обтяжуючим свідком проти обв. Зиблікевича. Оборонець вносить о ствердження „характеристики“ того провокатора. Вносить о покликання на свідка ред. М. Струтинського, який сидів з ним разом на Баторого. Крім цього вносить о покликання на покликання цілого ряду свідків, якіб виказали фантастичність даних, заключених в акті обвинувачення.

Д-р Бандель прилучається до внеску обв. д-ра Глушкевича що до покликання знатока української мови для ствердження значіння слова „пане товаришу“, ужитого переслухуючим комісарем до обж. Горобійовського.

Д-р Ганкевич просить о спровадження до розправи Карашука з Гданьска. Що до п. Карашукової, то вона мешкає у Львові в готелю „Зоржа“, хоч може під не своїм іменем. Поки це станеться, оборонець характеризує особу Карашука на основі даних з „Веку Нового“. Просить о покликання свідків Остапа Луцького ад'ютанта Петлюри на доказ, що Карашук був розвідником гол. отамана Петлюри в Станиславові, ротм. п. в. Леона Княжолуцького, що був в штабі армії У. Н. Р., який арештував Карашука за мальверзації і обман і т. д.

Д-р М. Волошин вносить на покликання свідка Стефані Білецької на доказ, що обж. Білецького і його батька арештовано в їх помешканню на Сенаторській ч. 6. дня 26. вересня 1921 р., а відтак випущено і що від того часу імя і адреса Білецького були відомі поліції.

Д-р С. Шухевич просить о покликання свідка судді Михайла Присташа на обставину, що дня 23. вересня 1921 р. в день „льосовання“ від 9. год. веч. до 1. вночі перебував обв. Федак в товаристві п. п. Присташа і Семчишина. На доказ неможливості переведення „льосовання“ в каварні „Република“ предкладає обв. ситуаційний плян каварні і свідка директора Н. Гостиниці Пашака.

На доказ неправдивості зізнань Ф. Штика, покликуює на свідка Анну Залузну з її рідню, полк. Миколу Секрета і др.

Год. 2.45 мін. обор. д-р Шухевич засвоює ствердження оборони і вичислює доказових свідків, які повинні бути покликані до розправи.

НОВИНКИ.

„ДІЛО“ ЗАКРИТЕ І ЗГО Листопада ц. р. розпорядженням львівської дирекції поліції закрито одинокий український щоденник в Галичині „Діло“. З сьогоднішнім днем тинневих „Свобода“ починає виходити, як щоденник.

З огляду на п'ятиденний перерив у випуску нашої газети сьогодні подаємо матеріал, складаний здебільша ще перед тижнем, (хроніку нашого лихоліття), лише доповнений найбільш актуальними вістями, як: „після польських виборів“ та короткі вісти з широкого світа.

Перший виступ українського Національного Хору в Америці. Український Національний Хор під проводом Олександра Кошиця виступив 5. жовтня ц. р. в перше в Америці концертом у великій Карнегі Гол. Перед салею, виповненою до послідного місця, Український Національний Хор, витаний справжнім градом китиць та великим вінцем від місцевих українських організацій, злучених в ньюйорський комітет вітання, відспівав вибір українських народних пісень, ліричні пісні, щедрівки, „Верховину“, коліскові і другі пісні, в укладі українських композиторів: Леонтовича, Стеценка, Лисенка, Барвінського та Кошиця. Одначе з свого

З останньої хвилі.

XII. день розправи.

Львів, 6. XI. 1922.

Дванадцятий день розправи ючався з цілодним опізненням переслухання свідка Доруняда, якого приведено до розправи в коломийській тюрмі.

В слід за ним відповідав на запити оборони ком. Гах, який не маючи відповіди на багато з них був примушений заслонюватись урядовою тайною або користуватись ухилюванням питання з боку предсідателя. В особливо неприємне положення поставив свідка обж.

боку мусимо з прикриттю зазначити та найрішучіше напаятувати такі комбінації як співання між українськими піснями по московськи уривки з російських опер та московські пісні на українському вечорі. Українським Національним Хором. Не дивниці, що деякі ньюйорські газети (англійські) писали про виступ Хору Ол. Кошиця, як про московський вечір.

— З Вдня доносять нам, що Висша Школа для світової торгівлі (Hochschule für Welthandel) (давніше Експортна Академія) у Відні приймає абсолювентів одnorічного торговельного курсу при Торговельній Школі тов. „Просвіта“ у Львові на II рік, признаючи сей курс за рівноградний з т. зв. курсом для абітурієнтів при Торговельних Академіях.

— Утеча чеського шпіона. З крадівської вязниці втік Юзеф Глявіш чеський шпіон і дістався на Чехо-Словаччину.

— Українська історія на індексі. Експонувано й видано заказ розширювання першого випуску видавництва „Живі гроби“ п. з. Петро Сосенко Молодший: „Про славного українського лицаря Івана Сірка“. Історична розвідка з картинами.

— Ще не-спірація. Дня 5. жовтня ц. р. відбулась апеляційна розправа в окружнім суді в Бережанах, проти о. Ст. Городецького пароха в Вербилівцях, о. Соловія пароха, в Пукові, Теодорія Свериди, Марусяк госп. в Пукові, Стефана Городецького ст. теологі Івана Скробача господаря в Бабухові і Хабурського ст. теологі. Всіх обжаловано о переступстві з § 301 з. К. — Всіх обжалованих арештовано в падолісті 1921 (під закидом злочину з § 301 з. і для браку вини з сторуни увільнено їх а прокуратор вніс відклик від вироку увільняючого і остаточно тепер по році і по відбутті невинно карі всіх їх увільнено від вини і карі.

— На пошти стягають примусово на польський державний скарб. Штайнмец, спольщений Німець, урядник пошти в Добромилі стягає примусово від кожного, що приходить з якимнебудь ділом на пошту, гроші на срібло для польського державного скарбу. Стягає так, що бере вищу оплату, не питаючися навіть інтересованого, чи він хоче давати на скарб.

— Страч має великі очі. На лінії Львів-Підгайці поліція побачила священника, якого придерджано. Цей священник вилегітимувався документом виставленим на імя Шептицького. Це імя так налякало поліцію, що вона заарештувала всі поштерунки в окрузі (коло Дунаєва) і поширила чутку, що митрополит Шептицький їде в потязі організувати повстання. Священника арештовано і посаджено у вязниці, де відбувається слідство.

— Внеси до Драматичної Школи. Нас просять повідомити, що вписи до Драматичної Школи О. Загорова і М. Вороного продовжено до 15. листопада с. р.

— Польські фашисти. „Robotnik“ доносить, що польська ендецька партія організує тайні військові організації п. з. „Вольни Стшелец“. Ця організація складається з бовших офіцерів, студентів, а метою її є боротьба із соціалістичними партіями та з національними меншостями. „Вольни Стшелец“ має великі склади зброї та муніції.

— Звертається увагу нашої суспільности, щоби сирі шкіри з кун, гхорів, видр, лисів, котів і т. п. продавати лише нашій українській фірмі: Петро Карпак, Львів вул. Куркова ч. 11а. 945 9—30

— Найлпше і найдешевше ОБУТТЯ тьки у фірми 1—2 Н. Тененбаум Львів, вулиця Академічна 20

НАДІСЛАНЕ.
За надіслане редакція не відповідає.

ОКУЛІСТ
Д-р Яворскі
1019 1—2 повернув.

ОПОВІСТКИ.

Надзвичайний Загальний Збір „НАРОДНОЇ ГОСТИНИЦІ“ реєстрованого стоваришення з обмеженою порукою у Львові відбується в середу дня 29. падоліста 1922, о год. 5-ій по пол. в салі стоваришення при вул. Косцюшка ч. 1 а, I. п. Предметом нарад і рішень цього надзвичайного Збору буде зміна статута стоваришення у всіх параграфах задля узгіднення його з постановами кооперативного закона. — У Львові, дня 5. листопада 1922. Роман Сосновський, предсідатель; Іларій Чапельський, секретар. 1020 1—1

ЛИСТУВАННЯ.
(Запити і відповіді).

Хто знає що сталося з Іваном Галуцаном, який як полонений в 1916 р. був в Бачмуті Екстерин. губ. — зволить за винагородою повідомити Марію Галуцак, Воловець, п. Незізнава к. Горлиць. — Закордонні часописи просять о передрук. 1014 1—3

Дрібні оголошення.

ЛІКАР-УКРАЇНЕЦЬ просить громадян о подання місцевости, де заходить дійсна потреба лікаря і де можна вилаймити мешканця зложене з трех покоїв з кухнею. О відповідь просить до редакції „Діла“ під „лікар“ 1002 2 3

ЦЕМЕНТ в бочках зі складу продає „У БУС“ Львів, Осолінських ч. 6. XVI 5-10

МАТЕРІЇ жіночі і мужські, полотна, бархани, фліянілі, хустки, предсід поручає „Мануфактура“, Перемишль, Рингк 2. M 4 5—5

СТУД. ФІЛЬОС. глядає помешкання у Львові за уділювання лекції. Зголосуватись в Адм. „Діла“ під „фільозоф“. 927 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.
За оголошення Редакція не відповідає.

967 7—? **АДВОКАТ**
Д-р Володимир Бачинський
переніс адвокатську канцелярію з Підгайця до Львова і веде її при ул. Косцюшка ч. 1 а біля „Народної Гостинниці“.

ПОДЯКА.

Страшний гість, ангел смерті загостив дня 16. жовтня 1922 в нашу родину, видираючи жєні найліпшого мужа, дітям найпечалівішого батька Алексія Гайдукевича, директора школи в Замарстинові, котрий будучи в силі віку, міг ще довгі літа трудитись для добра українського народа і щастя родини. В тім превеликім горю знайшли ми велику підлугу і потіку у ширині і добрих людях, котрі помагали нам двигати тяжкий хрест не маючи иншого способу їм віддячитись заявляємо їм бодай на сім місці нашу найщирішу подяку. Передовім дякуємо тим, котрі з правдивим пожертвоуванням зволіли зайнятись похороном, куди тліні останки зложено а передовсім п. Іларієви Набавкови. Рівнож дякуємо о. сов. Д. Лопатинському за провід в похороні і за прекрасну працюю бесіду, о. сов. Дзеровичеві за нагробну бесіду, о. М. Жовнірчукові, о. Василеві Новосадові, о. Горчинському, о. Вознякові, о. М. Яремі і отцям закону Кап. Т. Кравсові і Г. Едлінському в Замарстинові за їх участь. Дякуємо Вл. Зеленому і Вл. П. Маліцький за теплі та щирі слова працюючи свого Товариша звання. Не менше дякуємо хороні за їх спів як рівнож горожанам Замарстинова і доохрестности, що прибули на цей сумний обряд а вкінці всім тим, що заявили нам своє співчуття по так страшній страті для нас. Нехай Вам Господь Бог нагородить по своїй щедролюбовности за Ваші труди і молитви а ми заховасмо для Вас вдячну память в наших зболілих серцях. — Герміна Гайдукевич жєна, Едвард і Марія з Гайдукевичів Польська донька і зять, Стефанія Гайдукевичина донька, Софія і Іван внчки. Замарстинів, дня 4. падоліста 1922.

Адвокат і гборонець в кривих справах
Д-р Степан Баран
веде адвокатську канцелярію
В ТЕРНОПІ, вул. 3. МАЯ ч. 5.
(готель Адлера, побіч Мар. Торгова). 67 33-2

Надзвичайні Загальні Збори
Товариства взаїмного кредиту „ДНІСТЕР“
стоваришення зареєстрованого з обм. пор. у ЛЬВОВІ відбууть в п'ятицию дня 24. падоліста 1922 р. о год. 5 по пол. в дирекційній салі Товариства при вул. Руській ч. 20.
Предметом нарад і рішень сих Надзвичайних Загальних Зборів буде зміна всіх параграфів статуту Товариства в цілі узгіднення його з постановами кооперативного закона.
На случай коли би не зібралось щонайменше 40 членів потрібних до комплекту, відбууться того самого дня, в тій самій салі о год. 5:30 по пол. надзвичайні Загальні Збори тогож Товариства без огляду на число присутних членів.
У Львові, дня 3. падоліста 1922.
Роман Сосновський
президент.

Надзвичайні Загальні Збори
Задаткової Каси „ЗІРА“
стоваришення зареєстрованого з необмеженою порукою
в ТИСЬМЕНИЦІ
відбудуться дня 19-го падоліста 1922 р. о годині 2., а в браку комплекту о годині 4. в салі Українського Народ. Дому в Тисьмениці зі слідуєчим дневним порядком:
I. Відкриття зборів.
II. Відчитання протоколу з попередних загальних зборів.
III. Зміна статута.
IV. Затвердження двох членів Управи і 3 заступників.
V. Вибір 12 членів Надзірної Ради.
VI. Внески.
Д-р Яр. Шипайло **О. М. Сендецький**
предсідатель. 1016 1—1 секретар.

НАДЗВИЧАЙНІ
ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Кооперативни
Співничотї Спільни в Тернополі
відбудуться 19. падоліста 1922 р. з слідуєчим порядком справ:
1) Відчитання протоколу з попередних заг. зборів.
2) Підвишка уділів до 5000 мп. а вписового до 500 мп.
3) Вибір одного члена Надзірної Ради.
4) Затвердження вибору одного директора.
5) Внесення і запити.
О. Постригач **О. Гусаківський.**
голова. 1017 секретар. 1—1

Надзвичайні Загальні Збори
торговельного стоваришення
„Народний Дім“ в Бережанах
відбудуться 21. падоліста 1922 о год. 2-ій по полудни в льокалі Тов. „Бесіди“ зі слідуєчим дневним порядком:
1. Відкриття Зборів.
2. Відчитання протоколу з послідних Загальних Зборів.
3. Звіт з ревізії переведеної з рамни Кр. Союзу ревізійного у Львові.
4. Звіт уступаючої Управи.
5. Вибір і затвердження нової Управи.
6. Зміна статута.
7. Внесення.
ЗАМІТКА: Колиб о год. 2-ій по полудни не зіб'юлось щонайменше членів вимагане статутом, так Збори відбууться того самого дня, з тим самим порядком нарад і у тім самім льокалі о год. 3-ій по полудни.
ЗА НАДЗІРНУ РАДУ:
Д-р В. Лазаревський **Ф. Бабляк**
предсідатель 1013 1-1 секретар.

КАЛЕНДАР 1009 2—3
„ЧЕРВОНОЇ ПАЛІТКИ“
Ціна 1500 мп.
З пересилкою 1600 мп.
Гроші слати до Зем. Банку Гіпотечного — Львів, Підзале ч. 7.

Небувала оказія! **Небувала оказія!**
ЧОРНЕ СУКНО
з чистої вовни, 140 см. ширше. Надється на покриття футра, одяги. — За 3 метри 22.00 мп. Висилає за післяплатою фабричний склад сунна
Х БИМЕОН ІВАННІВ Х
Стрий, вул. Трибунальська ч. 8. Без жадиного ризику. Як сукно не подобається, до 7 днів звертаю гроші. — Ціни важні до 15. листопада 1922. 983 Цинників і прібок не висилаю. 3—4

Купуйте! Календар „Просвіти“ Читайте!

Вже вийшов і продається великий Ілюстр. Народний Календар „Просвіти“ на 1923 р. Календар формагу великої 8", має 21 аркушів друку, прикрашений при кожній статті початковими ініціалами великих букв арт. Вой. Сіпінського, ріжними фотографічними знімками (з військового УГА, життя — тюремного — „Бригідки“, еміграційного, освітньо-театрального, політичного світа) та ілюстраціями в числі 112, з гарною титуловою вистою арт. І. Косинина. Календар складається з чотирох частей: I. Календарія в двох аркушах друку; II. Інформаційний відділ в 1 аркуші; III. Літературно-научно-суспільний Збірник п. н. „В полоні...“ (Як число 13. Народної Бібліотеки „Просвіти“) в 14 аркушах; IV. Оголошення українських і чужих фірм в 4 аркушах.
Збірник „В полоні“ ділиться на часті: Літературну, научну, просвітну, суспільну, пісні, справи Сх. Галичини, посмертні згадки, лікарську і ветеринарину. Поміщені там статті старших українських письменників і молодших та багато нерекладів з чужих мов, як російської, чеської, англійської, ірландської, малярської та з індійської пр. О. Одеса, Б. Лепкого, О. Бабія, В. Пачовського, Петра Франка, Н. Липи, Кл. Поліщука, Ар. Животка, В. Мартиневича, А. Чехова, Т. Массарика, Джерома К. Джерома, Рабіндранат Тагора, Д. і М. Сумцевих, проф. Ом. Терлецького, проф. М. Грушевського, Д-ра О. Когута, М. Луцкевича, Я. Ядкевича, Д-ра Коренія, Дм. Палів, З. Целенського, М. Гайворонського, Д-ра Мих. Лозинського, С. Українського, С. Шаха, А. Дівнича, лікаря Д-ра Івана Курівця, ст. вет. лікаря М. Стахурського, та багато інших при дрібніших статтях.
Водить і Холищина узгляднені з окрема авторами, статтями і ілюстраціями.
Ціна примірника 2.500 мп., застережена лише на місяць листопад.
При замовленнях понад 10 прим. дається за готіяку 20% опушту, на рахунок 5%.
Члєни дістають і при однім примірнику 20 прим., то значить о 500 мп. дешевше (а членська вкладка вносить 240 мп. річно).
Замовлення й гроші слати впрост до канцелярії Тов-а „Просвіта“ у Львові, Ринок 10. На порто і опакования долучати 125 мп. III. 1—1

КІНОТЕАТРИ
КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА
висвітлюють від вторка 7. листопада 1922. прегарну драму на 6 великих дій на підставі сензаційного роману Норберта Жака п. з.:
СЕРІЮ III. „Д-р МАБУСЕ“ СЕРІЮ III
і послідну і послідну.
В головей ролі славний артист Рудольф Кляйн РОССІЕ, першорядна сила на горизонті кінематографічної штуки.

ВЖЕ ВІЙШОВ
З ДРУКУ

Стінний Календар УПТ.

на рік 1923. — Ціна 500 мп.

XVIII. 1-3

Замовлення приймає канцелярія Укрїнського Педагогічного Тов-а, Львів, Ринок ч. 10.

ПОЗІР ЕМІГРАНТИ!!!

Корабельне Товариство

RED STAR LINE

Львів, Сикстуська 29.

Тернопіль, Міцкевича 31.

повідомляє, що число емігрантів для Східної Галичини є вже на вичерпанню. Всі пасажирі, які одержали вже американську візу, повинні проте **сейчас** виїхати до нашого бюро

„RED STAR LINE“ у Варшаві, Маршалківська 137.

(без багажу) в цілі зареєстровання на виїзд до Америки.

УВАГА! Ближчих інформацій відносно виїзду до Америки і Канади уділюємо безплатно. — По інформації зголошуватися до наших тюр особисто.

XX. 1-1

ЦЕРАТИ відпрасовані і на метри
фірань, кили на ліжках
портиси, обриси
хідники, мебелів матері
дивани, матеріали синіки
лінолеум, стори до вікон
ТАПЕТИ в найбільшій виборі по-
XXIV. ручас 2-9
Е. КИЧАЄС І А. МАРГУЛЄС
Львів, вулиця Сикстуська ч. 18.

ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ Д-ра ШИМОНА РАПЛЯПОРТА

Львів, вул. Сикстуська 17.,
пломбування і виривання зубів без болю,
штучні зуби в кавчуку і золоті по дуже
приступній ціні. Уважникам і шкільній
молоді значний опуст. П. Т. Пацієнтів з
повнішій полагаджується в найкоротшому
932 часті. 9-10

Закордонне Представництво Т-а „Українське Видвигництво в Катери- ославі“

- має на продаж невелику кількість:
- А. Кашенко. Зруйноване гніздо По-
вість з часів скасування Січи. Ціна
400 мар. нм.
  - А. Кашенко. На руйнах Січи. Історич-
не оповідання. 80 м. н.
  - Д. Мордовець. Гетьман Петро Са-
гайдачний. Істор. пов. 480 м. н.
  - О. Рогова. Тиміш Хмельниченно.
Історична повість. 720 м. н.
  - А. Кашенко. Мандрівка на Дніпроці
пороги. Оповідання. 100 м. н.
  - С. Русова. Серед рідної природи. Опо-
відання. З малюнками Ю. Русова.
400 м. н.
  - А. Животко. Промінь Збірник для
праці з дітьми в дошкільних закладах
та родинах. 400 м. н.
  - „Ярина“ Український Букварь з чи-
танняю, склад А. Вороніць. з 52 ма-
люнками Ю. Магал вського, з додат-
ком: „Як учити з букваря Ярина“, та
„Як вести розмови з малюнків“.
600 м. н.
  - М. О. Ковалевський. Історія Греції
та Риму, для школи й самоучки, з
46 малюнками й 3 картами. 600 м. н.

Незабаром буде:

- М. Левицький. Граматина укрїн-
ської мови.
  - А. Кашенко. Оповідання про славне
військо запорожське низове. Вели-
ка ілюстрована історія Запорозжя.
  - С. Русова. Єдина діяльна (трудова)
школа
  - А. Кашенко. Над кодацьким поро-
гом. Істор. оповідання.
- Продаж по всіх лпшких книгарнях.
Повний каталог даром. Продаж виключно
за готівку. Книжки висилають негайно.
На більшій замовлення — значна знижка.
Гроші (невеликі суми) можна присилати
листом, а краще переказами на *Konto*
E. Wyrowuj, Dresdner Bank, Berlin, чи Зе-
мельний Банк Гіпотечний, Львів, або про-
сто на адресу:

EUG. WYROWYJ,
Berlin SW 47, Yorkstr. 84. II.

Доставка книг на Україну й з України.
Доручення в справі друкування та по-
стачання книжок на всіх мовях для
всіх крає. 915 3-3

БЮРО
Адольфа
Геллеса
Тернопіль,
вул. ВАЛОВА ч. 2.
поруває по конкурен-
ційних цінах
журналі
і крої мод
жіночих
мужських
і діточих
на р. 1923.

Продаж гуртом і де-
тайльно. Висідка до
ждої місцевости
відворотно і за після-
платою. Для відпро-
давші корисні услівя.
960 4-4

Взуття, снігівці, кальшші, башмаки,
Еміль і Абер, Львів,
площа Галицька (проти Гіпотечного Банку).

Присилайте
передплату!

ПРОСИМО ЗАМОВЛЯТИ
нові видання Української Мистецької
Накладні „УМНА“. Листівки в
красках: М. Лисенко, Т. Шевчен-
ко, І. Франко. Види Київ — по 23
мп. Портрет Т. Шевченка в крас-
ках 29x35 800 мп. Для головних
відборців даємо 20% опусту. За-
мовляти просимо на адресу:
Buch- u. Kunst Verlag „UMNA“
Wien, VIII., Ledererg. 20.
890 4-?

За редакцію відповідає Ол. Куз ма.

ЦЕРКВИ

будинки, млини, XVI.
доми, фабрики,
13-20 кам'яниці і т. д.
проектує і будує — а також
::: достарчає увесь потрібний :::

БУДІВЕЛЬНИЙ МАТЕРІАЛ
„УБУС“
(Український Будівельний Союз)
Львів, вул. Осолінських ч. 6.

ДРУКАРНЯ і фабрика печатон
І. ФРІДМАНА
Львів, вул. Сикстуська число 214.
виготовлює гарно і дешево всякі друки
XXIV. 8-9

АДВОКАТ
Д-р Дрогомирецький
В ЗОЛОЧЕВІ 0-10
930 повернув до Золочева і веде як перше
адвокатську канцелярію.

Одинока українська фірма
„ПОЛОТНО“
Львів, вул. Зіморовича ч. 20,
1007 2-3 купує і міняє
лен, коноплі, пряжу
за сукна, полотна, цайги, бархани і т. п.

В гаразді і нещастю памятайте на илич
!! Свій до свого !!

